

Mijnheer de Staatssecretaris,
Mijnheer de Secretaris-Generaal van de Benelux,
Mijnheer de Directeur van de Europese Commissie,
Mijnheer de Academisch Beheerder,
Geachte vertegenwoordigers van de rechterlijke macht, van de Federale
Politie en van de vele inspectiediensten
Beste aanwezigen,

Het is mij een enorm genoegen u namens het International Research Centre on Social Fraud, IRIS, het jongste onderzoekscentrum van de Universiteit Gent, welkom te heten op deze oprichtingsplechtigheid. Zoals u wellicht weet enkele dagen na de inwerkingtreding van het nieuwe Sociaal Strafwetboek, alhoewel dit niet echt zo met opzet gepland was. Voor ons is het de bekroning van maanden voorbereidend werk. Inderdaad, sinds lange tijd leefden we met het idee om een centrum op te richten dat onderzoek zou verrichten naar het fenomeen van grensoverschrijdende sociale fraude. Verschillende sprekers voor mij hebben reeds gewezen op het maatschappelijk belang van dit fenomeen en de gevaren die hiermee gepaard gaan. Ik wil er u dus enkel kort aan herinneren.

De gevolgen van sociale fraude zijn inderdaad omvangrijk. Bijdragen worden niet betaald of uitkeringen worden ten onrechte verkregen wat onder meer ons sociaal model in gevaar brengt. Er ontstaat ook oneerlijke concurrentie met sociale dumping en het afbouwen van sociale rechten tot gevolg. Eigenlijk tast het ook de geloofwaardigheid van en het vertrouwen in ons sociaal model alsook de bereidheid tot solidariteit tussen de burgers onderling maar ook tussen de Lidstaten van de Europese Unie in al zijn fundamenten

aan. Verschillende sprekers hebben ook gewezen op de internationale dimensie van sociale fraude. De groeiende Europese interne markt en wereldwijde globalisering hebben daarenboven het besef doen groeien dat sociale fraude niet alleen een nationaal maar ook een internationaal probleem vormt. De beroemde Amerikaanse wetenschapper en politicus Benjamin Franklin schreef reeds meer dan 300 jaar geleden "There is no kind of dishonesty into which otherwise good people more easily and frequently fall than that of defrauding the government".

Sociale fraude is dan ook een alomvattend fenomeen met vele verschijningsvormen. Teneinde dit fenomeen succesvol te bestrijden, is het noodzakelijk het nader te onderzoeken en te beschrijven. Op die manier krijgen we een beter zicht op de mechanismen die aan de basis liggen van sociale fraude en levert het essentiële inzichten m.b.t. de preventieve aanpak van het probleem. Daarenboven kan het echter ook curatief werken. De achterpoortjes in wetgeving en modi operandi, het ontduiken van het wetgevend kader en het gebruik maar ook misbruik van juridische constructies liggen vaak aan de oorsprong van sociale fraude en dan voornamelijk daar waar grenzen de demarcatielijnen tussen afdelingen, instituties, landen of disciplines een vlotte samenwerking en uitwisseling van kennis en gegevens (nodeloos) bemoeilijken of onmogelijk maken. Het gebrek aan overdracht van kennis en gegevens — zowel m.b.t. het fenomeen sociale fraude zelf, als m.b.t. de betrokken actoren in het veld — kan dan ook resulteren in een sub-optimale samenwerking met als gevolg dat fraude nog al te vaak welig kan tieren.

Het onderzoek naar sociale fraude mag dan ook geen vrijblijvende academische oefening zijn, maar dient uit te monden in kennis die vertaalbaar is naar en toepasbaar en inzetbaar in de praktijk. Deze kennis

moet toelaten sociale fraude beter te voorkomen en te bestrijden en het sociaal model efficiënter, rechtvaardiger en performanter te maken. Zo veronderstelt het bestrijden van sociale fraude een gedegen kennis van de structuur van de — nationale of internationale — juridische systemen die in het spel zijn en dit niet enkel op louter theoretisch vlak. Integendeel! Ervaringen uit de praktijk zijn onontbeerlijk voor het tijdig en alert bijsturen van het juridisch-technisch kadersysteem.

Twee lessen kunnen hieruit getrokken worden. In de eerste plaats dient de studie en de aanpak van sociale fraude multi-disciplinair te zijn. Niet enkel dient het fenomeen vanuit een academisch oogpunt te worden bestudeerd doch ook, en vooral, kunnen de lessen en ervaringen uit de praktijk ons daar sterk in helpen. In beide domeinen zullen verschillende invalshoeken aan bod moeten komen. Wat het academisch luik betreft, neemt de rechtswetenschap een bevoorrechte plaats in doch ook inzichten uit de criminologie, de economie, de psychologie en de politieke en sociale wetenschappen zijn van cruciaal belang. Ten tweede wat het praktische luik betreft, mag het duidelijk zijn dat de samenwerking met actoren uit de publieke zowel als uit de private sector een belangrijke en onmisbare inbreng hebben. Denken we maar aan de actoren binnen bevoegde inspectiediensten, de bevoegde federale overheidsdiensten en de meewerkende instellingen, de private verzekeraars etc...

Het is hier dat de fundamentele doelstellingen van IRIS liggen: Het instituut wil voornamelijk een plaats zijn, een kenniscentrum waar praktijk en theorie samenkomen en elkaar ahw wederzijds bevruchten. Naast een kennisbank wil het echter ook een centrum zijn van een internationaal netwerk van actoren uit de verschillende domeinen van het voorkomen en de studie van sociale

fraude. Aldus kunnen zij met elkaar in contact komen, ervaringen en kennis uitwisselen en up to date blijven.

Om juist dit academisch steunpunt voor actoren uit het veld te worden, zal IRIS verschillende activiteiten realiseren. Denken we aan het organiseren van multidisciplinaire nationale of internationale studiedagen en congressen. Later dit najaar zal een eerste internationaal congres plaatsvinden rond het thema van grensoverschrijdende gegevensuitwisseling met het oog op het bestrijden van sociale fraude. Of denken we aan het uitbouwen van een documentatiecentrum en de ontwikkeling van de website waarop de belangrijkste informatie online verzameld en beschikbaar gesteld wordt zoals vergelijkende rapporten en studies, enz... heel binnenkort mag u bv. ook de door het centrum net voltooide Engelse vertaling van het nieuwe Sociaal Strafwetboek verwachten. Maar kijkt u gerust eens naar onze website iris.ugent.be en houdt u deze in de gaten, want net zoals het IRIS zelf, is de website een work in progress met hoge ambities.

Mevrouwen, mijne heren, deze namiddag willen we ons echter voornamelijk wijden aan de tweede grote doelstelling van IRIS, nl. een centrum zijn waar de academische wereld en de actoren uit het veld elkaar ontmoeten in een groot netwerk. Ik wil dan ook van deze gelegenheid gebruik maken om de eerbiedwaardige sprekers te bedanken om met hun aanwezigheid deze opening te vereren en tevens dit belangrijk initiatief over multilaterale samenwerking aan te kondigen. Het doet mij vervolgens veel plezier dat u allen zo talrijk aanwezig bent wat ons mede sterkt in onze ambities en het is met genoegen dat ik u allen dan ook uitnodig op een receptie waar we in een aangename sfeer nog verder van gedachten kunnen wisselen.

* * *